

УДК 616-056.2:371.711

КОМПЛЕКТУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП ЗА АВТОРСЬКОЮ ПРОГРАМОЮ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ СТАН ОРГАНІЗМУ СТУДЕНТОК НА ПОЧАТКУ ЕКСПЕРИМЕНТУ

Іваночко Оксана, Хохла Алла, Киван-Мультан Наталія, Чичкан Оксана*

*Львівський національний медичний університет ім.Д.Галицького***Львівський державний університет внутрішніх справ*

Анотація. В статті пропонується вирішення проблеми комплектування спеціальних медичних груп та визначається початковий рівень функціонального стану студенток.

Студентки експериментальної групи характеризуються низьким рівнем функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем, фізичного розвитку та фізичної підготовленості у порівнянні із практично здоровими студентками основної групи.

Ключові слова. студентки, функціональний стан, спеціальна медична група.

Annotation. In the article the solution of the problem of recruitment of special medical groups and determined by the initial level of the functional state of students.

Students experimental group characterized by low levels of functional state of the cardiovascular and respiratory systems, physical development and physical fitness compared with virtually healthy students of the main group.

Keywords: student, functional status, special medical group.

Постановка проблеми. Один з головних принципів фізичного виховання – принцип оздоровчої спрямованості, зміст якого полягає у забезпеченні оздоровчого ефекту в процесі занять фізичними вправами (Платонов В.М., Булатова М.М., 1995; Линець М.М., 1997; Куц О.С., 2003; Круцевич Т.Ю., 2000; Шологон Р.П., 2003; Шиян Б.М., 2004; Магльований А. і співавт., 2007), – є сьогодні вкрай актуальним для фізичного виховання студентської молоді. У зв'язку з цим проблема зміцнення здоров'я і підвищення фізичної підготовленості студенток спеціальних медичних груп (СМГ) на основі ефективних, науково обґрунтованих програм з фізичного виховання має першочергове соціально-економічне значення (Магльований А.В., Белов В.М., Котова А.Б., 1998; Вацеба О.М., Козіброцький С.П., 2003, 2005; Круцевич Т.Ю., 2003; Бойчук Т., 2007 та ін.). Вочевидь, через ці причини протягом багатьох років у вищих навчальних закладах України і за кордоном ведуться пошуки раціональних форм і методів організації занять з фізичного виховання студенток, які належать до спеціального медичного навчального відділення. Серед наукових робіт, присвячених фізичному вихованню студенток СМГ, все більшого значення набуває дослідження засобів та методів фізичного вдосконалення організму і дозування фізичних навантажень. У наукових публікаціях пропонується дозувати фізичне навантаження за фізіологічною кривою частоти серцевих скорочень, яка змінюється у широкому діапазоні (Мурза В.П., Макареня В.В., Зеленюк О.В., 1992; Мізеров М.М., 1996; Магльований А. і співавт., 2004), але науково обґрунтованих рекомендацій ми не виявили.

Отже, аналіз літературних джерел (Мізеров М.М., 1996; Шологон Р.П., 2003; Вацеба О.М., 2003; Магльований А.В., 2006; Возний С.С., 2008 та ін.) показав, що залишаються недостатньо вивченими питання комплектування СМГ, системи модульного контролю за показниками фізичної підготовленості та функціонального стану. Саме тому ми вважаємо, що вирішення проблеми комплектування спеціальних медичних груп студентів є актуальним.

Мета роботи – обґрунтувати питання комплектації спеціальних медичних груп та визначити рівень функціонального стану студенток на початку експерименту.

Результати дослідження. Як вказує низка науковців [4, 5, 7, 9, 11] проблема комплектування спеціальних медичних груп, в т.ч. у ВНЗх МОЗ України має важливе значення для покращення функціонального стану студентів, тому що при організації занять з фізичного виховання комплектування спеціальних медичних груп за нозологічними ознаками пов'язане з деякими складнощами:

– по-перше, при одному і тому ж захворюванні клінічна характеристика може значно коливатися, залежно від ступеня ураження, стадії реактивності організму і т.ін., та навпаки, незалежно від різного характеру етіологічних чинників, різні захворювання у багатьох випадках можуть виявлятися схожою клінічною картиною. При цьому, як вказує низка науковців [1, 2, 3, 8, 11] велику роль відіграє особливість перебігу захворювання, його характер, вираженість загальних розладів місцевих проявів захворювання, переважання тих або інших симптомів;

– по-друге, аналіз тестових параметрів виявляє відмінності показників функціональних можливостей основних систем організмів студенток спеціальних медичних груп;

– по-третє, для досягнення подібних модельних характеристик у студенток необхідні різні рівні фізичних навантажень, а, отже, і комплектування груп студенток з майже однаковим рівнем функціонального стану.

Відтак, опрацювання нами даних рівня функціонального стану отриманих під час лікарсько-педагогічного обстеження, в процесі тестових замірів проведених на етапі констатуючого педагогічного експерименту та пошук на їх основі більш раціональних методів формування спеціальних медичних груп

дозволили з'ясувати, що первинний розподіл студенток спеціальних медичних груп слід здійснювати за нозологічними ознаками захворювання, про що стверджують й інші науковці у своїх працях [6, 10, 12].

В нашому випадку, було репрезентативно відібрано 57 студенток із захворюваннями серцево-судинної системи, які за результатами лікарського контролю проведеного у перший тиждень вересня 2015-2016 навчального року, були скеровані для продовження навчання з фізичного виховання до спеціальної медичної групи.

Отже, при формуванні навчальних академічних груп ми виходили із наявності нозологічних форм захворювання у студенток, а принцип їх комплектування ґрунтувався на функціональних можливостях систем організму, виходячи із визначеного нами рівня функціонального стану під час проведення лікарсько-педагогічного контролю педагогічного експерименту.

За фоновими показниками студентки експериментальної та контрольної групи (табл.1) мали однаково низький рівень функціонального стану, а саме: індекс Руф'є: $15,2 \pm 1,3$ од. у студенток ЕГ та $17,1 \pm 1,0$ од. у студенток КГ, індекс Скибінські: $8,0 \pm 0,6$ од у студенток ЕГ та $8,3 \pm 0,9$ од у студенток КГ, СОК – $63,59 \pm 1,6$ мл у студенток ЕГ та $63,5 \pm 1,2$ мл у студенток КГ, ЧСС та ПТ в стані спокою, відразу після дозованого фізичного навантаження і через одну хвилину відновлення також не мали достовірної різниці.

Таблиця 1.

Показники рівня функціонального стану організму студенток експериментальної та контрольної спеціальної медичної групи ($x \pm m$)

№п /п	Показники	Рівень функціонального стану		
		ЕГ (n=28)	КГ (n=29)	P
1	Індекс Руф'є, од.	$15,2 \pm 1,3$	$17,1 \pm 1,0$	<0,05
2	Індекс Скибінські, од.	$8,0 \pm 0,6$	$8,3 \pm 0,9$	>0,05
2	Систолічний об'єм крові (СОК), мл	$64,7 \pm 1,4$	$63,5 \pm 1,2$	>0,05
3	Реакція ЧСС і ПТ на фізичне навантаження (30 присідань за 45 с)			
	ЧСС в стані спокою	$90,0 \pm 2,3$	$88,2 \pm 2,9$	>0,05
	ЧСС після фізичного навантаження	$117,6 \pm 2,5$	$116,5 \pm 2,3$	>0,05
	збільшення ЧСС у %	$162,8 \pm 3,6$	$162,7 \pm 3,3$	>0,05
	ЧСС після 1 хв відновлення	$98,4 \pm 2,3$	$99,6 \pm 3,8$	>0,05
	ЧСС після 1 хв відновлення, %	$135,0 \pm 3,5$	$135,0 \pm 3,2$	>0,05
	ПТ в стані спокою	$38,1 \pm 1,6$	$39,0 \pm 2,0$	>0,05
	ПТ після фізичного навантаження	$66,3 \pm 7,0$	$66,0 \pm 5,2$	>0,05
	збільшення ПТ у %	$173,0 \pm 3,2$	$173,2 \pm 3,4$	>0,05
	ПТ після 1 хв відновлення, %	$157,6 \pm 3,1$	$157,3 \pm 2,9$	>0,05

Примітки: 1) ЧСС – частота серцевих скорочень;
2) ПТ – пульсовий тиск.

Дослідження також показали, що у студенток експериментальних і контрольних медичних груп, незалежно від того займалися вони раніше фізичними вправами чи ні, функціональні можливості організму значно знижені. Більшість з них до початку занять у ВНЗ мали негативні реакції організму на дозоване фізичне навантаження.

Висновки.

1. Аналіз отриманих нами результатів на початку першого етапу занять студенток експериментальної спеціальної медичної групи дозволив констатувати, що у них в 43 % випадків (табл. 3.2) частота серцевих скорочень була вище 90 уд/хв; в 27,3 % частота серцевих скорочень перевищувала вікову норму (більше 80 уд/хв), ударний об'єм крові був значно нижчий, ніж у практично здорових студенток, а хвилинний об'єм крові – достовірно вищий, як наслідок збільшення частоти пульсу. Ці дані на тлі загального погіршення здоров'я і фізичного розвитку студенток свідчать про виражене зниження функціонального стану систем кровообігу і дихання, менш економної серцевої діяльності студенток експериментальної спеціальної медичної групи.

2. Можна стверджувати, що студентки експериментальної групи характеризуються низьким рівнем функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем, фізичного розвитку та фізичної підготовленості у порівнянні із практично здоровими студентками основної групи.

Література

1. Александров А.А. Профилактика сердечно-сосудистых заболеваний с детства: подходы, успехи, трудности /А.А. Александров //Кардиология. – 1995. – № 7. – С. 4–8.
2. Алексєєнко О. Підвищення рівня здоров'я студентів спеціального навчального відділення як основна умова формування особистості фахівця /Олександр Алексєєнко //Молода спортивна наука України : зб. наук. статей з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 7. – Л., 2003. – Т. 2. – С. 223–225.
3. Боднар І. Організаційно-методичні особливості занять з фізичного виховання зі студентами спеціальної медичної групи /Іванна Боднар //Молода спортивна наука України : зб. наук. статей з галузі фізичної культури та спорту. – Вип. 7. – Л., 2003. – Т. 2. – С. 327–330.
4. Вацеба О.М. Актуальные проблемы программно-нормативного обеспечения физического воспитания

- студенческой молодежи (на примере высшей школы Украины) /Вацеба О.М., Козиброцкий С.П. //Современный олимпийский спорт и спорт для всех: Материалы VII междунар. конгр. – М.: СпортАкадем-Пресс, 2003. – Т. 2. – С. 335-226.
5. Возний С.С. Особенности медико-педагогических наблюдений за занимающимися в специальной медицинской группе /С.С. Возний, Ю.А. Ромаскевич //Вестник физиотерапии и курортологии. – 2006. – № 1. – С. 39–41.
6. Гришина Г.А. Влияние целенаправленных физических упражнений на функциональные возможности организма и профилактику заболеваний студентов специальной медицинской группы : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 /Галина Александровна Гришина. – Улан-Удэ, 2005. – 190 с.
7. Давиденко О. Теоретико-методичні аспекти проведення занять зі спеціальною медичною групою /О. Давиденко, І. Вржесневський //Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2002. – № 2–3. – С.53–55.
8. Долинний Ю. Методичні особливості використання психорегуляції і нетрадиційних східних методів дихальної гімнастики в процесі занять з фізичного виховання в СМО /Юрій Долинний //Молода спортивна наука України : зб. наук. статей з галузі фізичної культури та спорту. – Вип. 7. – Л., 2003. – Т. 2. – С. 283–287.
9. Дробышева С.А. Методика повышения двигательных возможностей студентов специального отделения с вегето-сосудистой дистонией средствами физического воспитания: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 /С.А. Дробышева.– М, 2004. – 139 с.
10. Іваночко О. Організація та методика навчальних занять спеціального медичного відділення у ВНЗ /Оксана Іваночко //Молода спортивна наука України : зб. наук. статей з галузі фізичної культури та спорту. Вип. 11. – Л., 2007. – Т. 3. – С. 99–104.
11. Ким В.В. Изменение показателей здоровья и физической подготовленности студенток специальной медицинской группы с диагнозом нейроциркуляторная дистония под влиянием статодинамических упражнений /В.В. Ким, И.С. Юденко //Теория и практика физической культуры. – 2003. – № 4 – С. 24–30.
12. Пономарева В.В. Оздоровительно-тренировочная программа для студентов специальной медицинской группы / В. В. Пономарева // Физическое воспитание студентов медицинских и фармацевтических институтов в системе подготовки специалистов здравоохранения : тез. докл. II Всесоюзной научной конференции. – Львов, 1991. – С. 28–30.